

สิทธิผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ณ โรงพยาบาลชุมชนที่คัดสรรแห่งหนึ่ง
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เจมิกา โกธิร์วัฒนานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

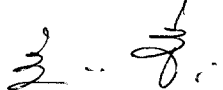
พฤษภาคม 2548

ISBN 974-502-400-7

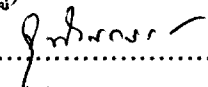
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ เขมิกา โกษีวัฒนานนท์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาลของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

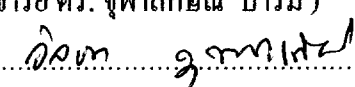
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

.....ประธาน

(ดร.สุวดี สุกกุด)

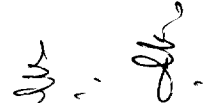
.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุฬาลักษณ์ บารมี)

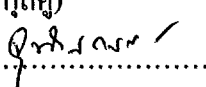
.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา คุณทรงเกียรติ)

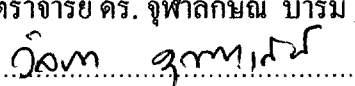
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

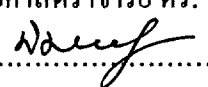
(ดร.สุวดี สุกกุด)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุฬาลักษณ์ บารมี)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา คุณทรงเกียรติ)

..... กรรมการ

(ดร.พิศมัย หอมจำปา)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จินตนา วัชรสินธุ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)

วันที่ ๖ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.สุวดี สกฤตคุ ประธานกรรมการ
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬาลักษณ์ บารมี กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาให้
คำปรึกษาแนะแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และ
เอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้
ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลภา คุณทรงเกียรติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.มณีนันท์ ภาครูป ที่กรุณารับเป็นคณะกรรมการ และขอขอบคุณ ดร.พิศมัย หอมจำปา ที่กรุณา
รับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก และขอขอบพระคุณอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่านที่กรุณา
ให้ความรู้ให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาลชุมชนที่คัดสรร ตลอดจนบุคลากรพยาบาลที่ให้ความ
ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ กราบขอบพระคุณครอบครัวที่อบอุ่น
คุณตาคุณพ่อคุณแม่ที่ให้กำเนิดให้การดูแลอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดีและทำให้ลูกมีทุกวันนี้ รวมทั้ง
ท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งมีส่วนทำให้
การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เจมิกา โกธิรพัฒนานนท์

45911321: สาขาวิชา: การบริหารการพยาบาล; พย.ม. (การบริหารการพยาบาล)

คำสำคัญ: สิทธิผู้ป่วย/ การรับรู้/ พยาบาลวิชาชีพ/ การวิจัยเชิงคุณภาพ

เชมิกา โกธิรวัดนานนท์: สิทธิผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ณ โรงพยาบาลชุมชน
ที่คัดสรรแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (PATIENTS' RIGHTS AS PERCEIVED BY
PROFESSIONAL NURSES WORKING IN A SELECTED COMMUNITY HOSPITAL IN
NORTHEASTERN THAILAND: A QUALITATIVE STUDY) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์:
สุวดี สกฤต, Ph.D., จุฬาลักษณ์ บารมี, Ph.D. 101 หน้า. ปี พ.ศ. 2548. ISBN 974-502-400-7

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย
ของพยาบาลวิชาชีพ ณ โรงพยาบาลชุมชนที่คัดสรรแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยคัดเลือก
ผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 16 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ
โดยเครื่องมือที่ใช้ คือแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างพร้อมการบันทึกเทปผู้ให้ข้อมูลคนละ 2-4 ครั้ง
ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 จนถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2548

ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยแบ่งเป็น 6 ประเด็น คือ

1. ความหมาย “สิทธิผู้ป่วย” ผู้ให้ข้อมูลรับรู้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1.1 สิทธิผู้ป่วยเป็นสิ่งที่ผู้ป่วยควรได้รับ
และ 1.2 เป็นสิ่งที่ผู้ป่วยต้องได้รับหรือเป็นสิ่งที่พยาบาลต้องทำ
2. ความรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย
สามารถแบ่งการรับรู้ได้เป็น 10 กลุ่ม คือ ความรู้ตามคำประกาศสิทธิผู้ป่วยทั้ง 10 ข้อ 3. บทบาท
ในการปฏิบัติงาน พยาบาลวิชาชีพมีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงานแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ
- 3.1 บทบาทตามคำประกาศสิทธิผู้ป่วย 3.2 บทบาทนอกเหนือจากคำประกาศสิทธิผู้ป่วย คือ บทบาท
ในการให้ผู้ป่วยได้รับสิ่งที่ และบทบาทตามมาตรฐานวิชาชีพ
4. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
พยาบาลที่เกี่ยวข้องกับคำประกาศสิทธิผู้ป่วย พยาบาลวิชาชีพได้เล่าประสิทธิภาพโดยแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม
คือ 4.1 ประสิทธิภาพในการขอเปลี่ยนสถานที่และผู้ให้บริการ 4.2 ประสิทธิภาพในการลงนาม
ใบยินยอมบริการ 4.3 ประสิทธิภาพในการปกปิดความลับของผู้ป่วย และ 4.4 ประสิทธิภาพใน
ความไม่เท่าเทียมกัน
5. อิทธิพลต่อการปฏิบัติงานพยาบาลวิชาชีพมีการรับรู้แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ
- 5.1 มีอิทธิพลในการปฏิบัติงานคือมีอิทธิพลในด้านบวก และด้านลบ และ 5.2 ไม่มีผลในการ
ปฏิบัติงาน คือเป็นหน้าที่ของพยาบาลที่ต้องปฏิบัติตามอยู่เสมอ และปฏิบัติตามนโยบายของโรงพยาบาล
6. การปฏิบัติตามคำประกาศสิทธิผู้ป่วยพยาบาลวิชาชีพมีการรับรู้สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ
- 6.1 สามารถปฏิบัติได้ทุกข้อ 6.2 ไม่สามารถปฏิบัติได้ในบางข้อ คือคำประกาศสิทธิผู้ป่วยข้อที่ 7
สิทธิในการปกปิดความลับ และคำประกาศสิทธิผู้ป่วย ข้อที่ 6 สิทธิในการเปลี่ยนผู้ให้บริการ

45911321: MAJOR: NURSING ADMINISTRATION;

M.N.A. (NURSING ADMINISTRATION)

KEYWORDS: PATIENTS' RIGHTS/ PERCEIVED/ PROFESSIONAL NURSES/

QUALITATIVE STUDY

KHEMIKA KOTEERAWATTANANON: PATIENTS' RIGHTS AS PERCEIVED
BY PROFESSIONAL NURSES WORKING IN A SELECTED COMMUNITY HOSPITAL IN
NORTHEASTERN THAILAND: A QUALITATIVE STUDY. THESIS ADVISORS:

SUWADEE SAKULKOO, Ph.D., JULALUK BARAMEE, Ph.D. 101 P. 2005.

ISBN 974-502-400-7

The purposes of this qualitative research were to describe and explain the perception on patients' rights of professional nurses in a selected community hospital in northeastern Thailand. Data was collected from 16 nurses and each nurse was interviewed for 2-4 times. Data collection included tape-recording of in-depth interview. Taking place between October 2003 and January 2005.

The perception on patients' rights of professional nurses was described into six aspects; 1. the meaning of patients' rights; this perception was described in terms of two related themes: 1.1 the patients' rights that should be received 1.2 the patients' rights that must be received, 2. the knowledge of patients' rights; this perception was described as 10 items on the knowledge of declared patient rights, 3. role of nurses; this perception was described in terms of two related themes; 3.1 role according to the declared Patients' rights 3.2 role beyond declared Patients' rights, 4. experience on nurses practice; this perception was described in terms of four related themes; 4.1 Experience on changing the hospital and changing care giver 4.2 Experience of patients' consent. 4.3 Experience on patients' confidentiality 4.4 Experience on the injustice, 5. Influence on nurses practice; this perception was described in terms of two related themes; 5.1 Positive and negative effectiveness 5.2 No effectiveness due to the nurses' routine responsibility and the nurses' performance according to hospital policy, 6. The performance could according to Patients' rights; this perception was described in terms of two related themes; 6.1 All performance be done. 6.2 The performance could not be done according to declared patients' rights No 6 on changing the hospital and changing care giver, neither could it be done according to declared patients' rights No 7 on patients' confidentiality.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
คำถามการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	27
สถานที่ศึกษา.....	27
ผู้ให้ข้อมูล.....	28
เครื่องมือในการวิจัย.....	28
จรรยาบรรณของนักวิจัยและการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล.....	29
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	30
การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล.....	31
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัยและการอภิปรายผล.....	34
ข้อมูลเกี่ยวกับโรงพยาบาล.....	35
การรับรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย.....	52
5 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ.....	81
สรุปผลการศึกษา.....	81
ข้อจำกัดและข้อเด่นของการวิจัย.....	84
ข้อเสนอแนะ.....	84
บรรณานุกรม.....	87
ภาคผนวก.....	91
ภาคผนวก ก.....	92
ภาคผนวก ข.....	97
ภาคผนวก ค.....	99
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	101

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	
จำนวนของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย และประสบการณ์การทำงาน ($n = 16$).....	35

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แผนผังขั้นตอนการวิจัย.....	8
2 แผนภาพประกอบกระบวนการของการรับรู้.....	22
3 แผนที่แสดงขอบเขตของการให้บริการของโรงพยาบาล.....	37
4 โครงสร้างโรงพยาบาล.....	41
5 โครงสร้างองค์กร.....	45
6 โครงสร้างการบริหารการพยาบาล.....	46
7 กระบวนการบริหารงานคณะกรรมการสิทธิผู้ป่วยและจริยธรรมองค์การเชิงรับ.....	49
8 กระบวนการบริหารงานคณะกรรมการสิทธิผู้ป่วยและจริยธรรมองค์การเชิงรุก.....	51